

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfint, 200
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md
jcc@justice

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 200 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail:

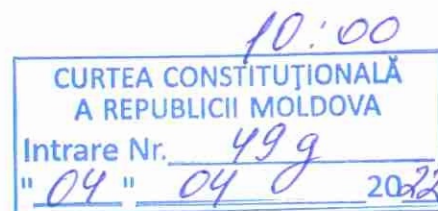
Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu 28

Prin prezenta, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), vă expediază spre informare: Încheierea nr. 1-3516/2021 din 23.03.2022, cauza penală a inculpatului Lăpteanu Ion, privind cerea depusă de avocatul **Bagrin Aurelia**, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală

Anexă:

- Încheierea nr. 1-3516/2021 din 23.03.2022, cauza penală a inculpatului Lăpteanu Ion, privind cerea depusă de avocatul **Bagrin Aurelia**, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală.
- Cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
- Sesizare privind excepției de neconstituționalitate.

Asistent judiciar al Judecătoriei Chișinău
(sediul Buiucani),
Coropat Corneliu

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Nume:** Lăpteanu**2. Prenume:** Ion**5. Reprezentant Avocat Aurelia Bagrin,****A.3. Instanța de judecată****1. Denumirea instanței de judecată/sediu:** Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani**2. Judecător/complet de judecată:** Judecător – Petru Păun**4. Adresa instanței de judecată:** mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200**5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată:** 022295096, jbu@justice.md

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Prin ordonanța din 19 decembrie 2018 s-a dispus începerea urmăririi penale (cauza penală nr. 2018978387) în baza unor bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 326 alin. (2) lit. b), c) din Codul penal, adică pentru traficul de influență comis de două sau mai multe persoane, cu primirea de bunuri sau avantaje în proporții mari.

Prin ordonanța din 16 iulie 2019, Lăpteanu Ion a fost pus sub învinuire în contumacie, fiindu-i imputat la calificare art. 326 alin. (2) lit. b) din Codul penal, adică traficul de influență comis de două sau mai multe persoane.

La data de 6 decembrie 2021, procurorul delegat în Procuratura Anticorupție, Alexandru Capmari, a emis o ordonanță prin care a dispus **disjungerea din cauza penală nr. 2018978387 a materialelor în privința învinuitului Lăpteanu Ion Vasile, într-o cauză separată, cu atribuirea nr. 2021970637.** În acest sens, procurorul s-a bazat pe prevederile art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, precizând că pretinsa infracțiune a fost comisă în participație. Or, procurorul a reținut că: *„procesul de administrare a probelor pe cauza penală nr. 2018978387 nu este finisat, întrucât în cadrul cauzei penale sunt investigate și acțiunile ilegale ale altor persoane și anume urmează a fi efectuate acțiuni de urmărire penală în privința stabilirii și identificării persoanei necunoscute sub numele Anatolie.”*

La data de 22 decembrie 2021, procurorul de caz (Alexandru Capmari) a emis o nouă ordonanță de punere sub învinuire a lui Lăpteanu Ion, prin care a schimbat și completat acuzarea, și anume: Lăpteanu Ion a fost pus sub învinuire, fiindu-i imputată complicitatea la trafic de influență în variantă-tip, adică art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (1) din Cod penal.

Peste două zile, adică la data de 24 decembrie 2021, procurorul a întocmit rechizitoriul în cauza penală nr. 2021970637 în privința lui Lăpteanu Ion, conform elementelor componenței de infracțiune prevăzute la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin.(1) din Codul penal și, respectiv, a trimis cauza în judecată. Potrivit rechizitoriului, Lăpteanu Ion se învinuiește în aceea că *„în perioada lunii decembrie 2016, aflându-se în zile și locații diferite a mun. Chișinău, acționând în calitate de complice, cunoscând despre faptul că Scarlat Vadim are intentat pe numele său o cauză penală, având intenție directă și scopul neatragerii la răspundere penală a ultimului pentru săvârșirea infracțiunii de încălcare din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, l-a îndemnat pe Scarlat Vadim să se întâlnească cu o persoană pe nume Anatol, neidentificat la moment de către organul de urmărire penal, care prin mijloace ilegale poate soluționa cauza în favoarea sa.*

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Prin urmare, Lăpteanu Ion, continuându-și acțiunile în scopul prestabilit, conștientizând urmările acțiunii pe care o execută, înțelegând că acțiunile sale se alătură acțiunilor autorului, prin crearea împrejurărilor de comitere a unui act de trafic de influență, în perioada lunii decembrie 2016, aflându-se în mun. Chișinău, a contribuit și participat la întâlniri între Scarlat Vadim și o persoană pe nume Anatol, în cadrul cărora ultimul a susținut față de Scarlat Vadim că are influență asupra membrilor grupului de urmărire penală, în cauza penală de învinuire a ultimului, potrivit art. 213 lit. b) din Codul penal, și-i poate determina la adoptarea unei decizii de scoatere de sub urmărire penală a lui Scarlat Vadim și clasarea cauzei penale, garantând influența promisă prin personalitatea cunoștinței sale cu Lăpteanu Ion, precum și a fost prezent nemijlocit la actul de corupție, când Anatol a pretins de la Scarlat Vadim mijloace bănești ce nu i se cuvin în sumă de 5000 de euro, echivalentul a 107008 lei MDL, iar în cadrul discuțiilor l-a sfătuit pe Scarlat Vadim de a accepta influența promisă și să-i dea mita pretinsă.

Astfel, Lăpteanu Ion, prin acțiunile sale intenționate a comis infracțiunea prevăzută la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (1) din Codul penal – contribuirea la săvârșirea infracțiunii de trafic de influență, caracterizată prin pretinderea, personal, de bani, pentru sine și pentru o altă persoană, de către o persoană care susține că are influență asupra unei persoane cu funcție de demnitate publică, pentru a-l face să îndeplinească acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite.”

În cadrul examinării cauzei, partea apărării a solicitat, între altele, a constata nulitatea actelor de procedură în cauza penală nr. 2021970637, și anume: **ordonanța de disjungere a cauzei penale din 6 decembrie 2021; toate actele de procedură care au fost emise și acțiunile efectuate după data de 6 decembrie 2021, adică după emiterea ordonanței de disjungere a cauzei penale din 6 decembrie 2021, inclusiv actului de sesizare a instanței de judecată (rechizitoriului).**

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări îl constituie prevederile art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, conform cărora „Disjungerea unei cauze privitoare la participanții la una sau la mai multe infracțiuni se admite în cazul în care împrejurările cauzei o cer și această disjungere nu se va răsfrânge negativ asupra efectuării depline și obiective a urmăririi penale și cercetării judecătorești.”

În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

Contestăm aceste prevederi în măsura în care nu interzic disjungerea unei cauze privitoare la participanții la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii.

Concretizăm că procurorul de caz a aplicat art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, în vederea justificării soluției sale de disjungere a cauzei penale în privința presupusului complice la comiterea infracțiunii, în speță, Lăpteanu Ion (a se vedea ordonanța din 6 decembrie 2021). Totuși, presupusul autor al infracțiunii nu a fost identificat de către organul de urmărire penală.

Una dintre condițiile pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016). Altfel spus, norma contestată trebuie să fie aplicabilă în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.51 din 8 aprilie 2021, § 16).

Din această perspectivă, întrucât a fost contestată ordonanța de disjungere, rezultă că instanța de judecată va verifica legalitatea aplicării normei criticate. Prin urmare, prevederile contestate sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate.

Totodată, este de remarcat că art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală a mai fost contestat în fața Curții Constituționale (a se vedea sesizarea nr. 20g/2021). În acest sens, Curtea a pronunțat Decizia nr. 54 din 13 aprilie 2021.

Totuși, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita efectuarea controlului de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție care să conducă la admisibilitate. Pentru consolidarea acestei afirmații facem trimitere la jurisprudența anterioară a Curții Constituționale, în mod special, a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 40 din 8 mai 2018, § 18; Decizia Curții Constituționale nr. 124 din 25 noiembrie 2019, § 17; Decizia Curții Constituționale nr. 25 din 2 martie 2020, § 19; Decizia Curții Constituționale nr. 131 din 19 noiembrie 2020, § 20.

În prezenta sesizare, prevederile contestate sunt criticate din perspectiva unor noi argumente (noi critici de neconstituționalitate), în privința cărora Curtea nu s-a pronunțat anterior.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

În esență, în prezenta sesizare se pune în discuție prezența unei omisiuni legislative în contextual disjungerii cauzelor penale.

De principiu, excepția de neconstituționalitate ridicată este admisibilă doar în situația în care omisiunea are relevanță constituțională, astfel încât Curtea să poată fi investită cu soluționarea acesteia. În schimb, dacă omisiunea legislativă nu are relevanță constituțională, admiterea excepției de neconstituționalitate ar echivala cu subrogarea Curții Constituționale în sfera de competență a legiuitorului.

Așadar, facem distincție între omisiunile legislative care prezintă relevanță constituțională (și care pot fi cenzurate de Curtea Constituțională pe calea controlului de constituționalitate, excepției de neconstituționalitate) și cele care nu prezintă o astfel de relevanță (determinând respingerea sesizărilor ca inadmisibile).

Din punct de vedere conceptual, o omisiunea legislativă are relevanță constituțională atunci când aceasta generează o ingerință într-un drept fundamental.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; Decizia Curții Constituționale nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; Decizia Curții Constituționale nr. 123 din 22 octombrie 2020, § 26; Decizia Curții Constituționale nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23).

Cu alte cuvinte, dacă Curtea constată, la etapa admisibilității, că prevederile contestate conțin vreo omisiune legislativă care provoacă o ingerință într-un drept garantat de Constituție, atunci ea trebuie să declare admisibilă sesizarea și să o examineze în fond.

În același timp, Curtea Constituțională are posibilitatea să intervină, la sesizare, și să constate printr-o hotărâre, „în ce măsură” textul respectiv este neconstituțional. În aceste cazuri, textul de lege controlat nu se înlătură din legislație ci se aplică în sensul stabilit de Curtea Constituțională.

După această clarificare, considerăm că în măsura în care prevederile art.279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală nu interzic disjungerea unei cauze privitoare la participanții la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii sunt afectate mai multe drepturi garantate de Constituție.

În concret, această situație poate conduce, pe cale de consecință, la efectuarea mai multor acțiuni intruzive în drepturile fundamentale ale persoanei (cum ar fi ale

¹ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

unui pretins complice, așa cum este în cauza în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate), cum ar fi în dreptul de proprietate (printr-o eventuală aplicare a pedepsei amenzii; or, sancțiunea prevăzută la art.326 alin.(1) Cod penal, constă, *inter alia*, în amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale), dreptul la liberate și siguranță a persoanei (printr-o eventuală aplicare a arestului sau printr-o eventuală condamnare arbitrară a persoanei la pedeapsa închisorii), în dreptul la respectarea vieții private, dreptul la secretul corespondenței, dreptului la inviolabilitatea domiciliului (prin efectuarea interceptărilor).

Atâta timp cât nu este identificat autorul infracțiunii, cauza penală trebuie suspendată până la stabilirea pretinsului făptuitor. Însă, prin disjungerea cauzei în privința pretinsului complice sau a altui pretins participant la infracțiune (evident, altul decât autorul sau coautorul infracțiunii) se deschide calea efectuării unui spectru larg de acțiuni intruzive. În consecință, se poate aduce atingere drepturilor garantate de art. 25, art.28, art.29, art.30, art.46 din Constituție.

Totuși, aceste drepturi nu sunt absolute. Ele pot fi limitate prin lege, limitările trebuie să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime și să fie proporționale. Această analiză reclamă efectuarea unui test de legalitate prin prisma art. 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție, precum și a testului scopului legitim și al proporționalității (punerii în balanță) prin prisma art. 54 din Constituție.

Dincolo de aceasta, prin faptul că **prevederile art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală nu interzic disjungerea unei cauze privitoare la participării la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii este posibilă pronunțarea unei sentințe diametral opuse, precum și a unor condamnări arbitrare, contrar art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 22 din Constituție.** Or, fapta pretinsului participant la infracțiune este inextricabil legată de fapta pretinsului autor al infracțiunii. **Acestea nu pot fi disociate.** Acest lucru îl cunoaște orice student cu cunoștințe elementare de drept penal general. În dezvoltarea acestei aserțiuni, consemnăm că în raport cu participantul la infracțiune – complicele, reieșind din prevederea de la art.42 alin.(5) din Codul penal, este persoana care, prin orice mod, ajută la săvârșirea infracțiunii. Respectiv, ceea ce caracterizează activitatea complicelui este caracterul acestuia de ajutorare, contribuție, înlesnire la săvârșirea infracțiunii. **Complicitatea reprezintă o activitate secundară pe lângă activitatea autorului.** De reținut că, complicele se deosebește de autor prin faptul că el nu săvârșeste nemijlocit latura obiectivă a infracțiunii, dar, în procesul pregătirii de infracțiune sau în etapa săvârșirii ei, acordă ajutor autorului prin crearea posibilității reale de a duce infracțiunea până la capăt sau poate favoriza infracțiunea și infractorul chiar și după comiterea faptei socialmente periculoase, dacă favorizarea

nu a fost promisă din timp (A se vedea: Grama M. *Participanții la infracțiune și particularitățile răspunderii lor*. Chișinău: CEP USM, 2003, p.89).

În definitivă, în virtutea regulii accesorieității în cadrul instituției participației penale, acțiunile tuturor participanților trebuie calificate potrivit normei din Partea Specială a Codului penal ce incriminează fapta infracțională comisă de autor. Deci, **calificarea acțiunilor/inacțiunilor organizatorului, instigatorului și ale complicei se află în strictă dependență de calificarea acțiunilor/inacțiunilor autorului**. Respectiva regulă de calificare rezultă explicit din norma de la art.83 din Codul penal, regulă ce instituie sistemul parificării pedepsei penale, în acord cu care organizatorul, instigatorul și complicele la o infracțiune, prevăzută de legea penală, săvârșită cu intenție, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor.

Subsumând cele invocate *supra*, apare ca firească întrebarea: Este oare echitabil de a disjunge materiale cauzei penale ce-l vizează pe complice, care atragem atenția, are un rol secundar în raport cu autorul infracțiunii și a expedia cauza penală spre examinare în instanță, în timp ce materialele cauzei penale în privința autorului infracțiunii, rămân la urmărirea penală, întrucât organul de urmărire penală nu a fost capabil să identifice persoana care a îndeplinit rolul juridic de autor al infracțiunii?

După această digresiune absolut importantă, amintim că Curtea Europeană a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, condamnării și sancționării arbitrare a persoanei (*Parmak și Bakir v. Turcia*, 3 decembrie 2019, § 57; *Jidic v. România*, 18 februarie 2020, § 76). Această afirmație este valabilă și în contextul articolului 22 din Constituție (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 67 din 15 iunie 2020, § 18).

Sub aspectul criticat, omisiunea relevată în prevederile art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală este de natură să conducă la condamnări arbitrare.

Totodată, să ne imaginăm o situație ipotetică în care, mai întâi, este condamnat un pretins complice, iar mai apoi, este identificat autorul preinsei infracțiuni și este achitat sau, în genere, autorul infracțiunii nu va mai fi identificat și deferit justiției. O asemenea situație reclamă, în subsecvent, și o problemă din perspectiva dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a art. 20 din Constituție.

Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, amintim că acest articol, care garantează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dreptul la un proces echitabil, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Exigența articolului 6 § 1 din Convenție, potrivit

căreia cauzele trebuie examinate în mod echitabil, trebuie înțeleasă inclusiv prin prisma asigurării respectării principiilor fundamentale ale procesului judiciar, *i.e.* a principiului contradictorialității și a principiului egalității armelor (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 37 din 30 martie 2021, § 32).

Caracterul echitabil al procesului penal trebuie apreciat avându-se în vedere întreg procesul (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 50).

Sub acest aspect, este imposibil de asigurat caracterul echitabil al procesului ca întreg, de vreme ce unii participanți la o pretinsă infracțiune sunt urmăriți penal și judecați în lipsa identificării autorului pretinsei infracțiuni. Nu este posibilă o confruntare dintre preținșii participanți la infracțiune, o examinare în contradictoriu. Dimpotrivă, este posibilă pronunțarea unor sentințe diametral opuse, susceptibile să afecteze dreptului la un proces echitabil și securitatea raporturilor juridice.

Nu în ultimul rând, articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, își găsește corespondența în articolul 6 § 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, în această cauză, articolul 26 din Constituție operează, din perspectiva Convenției Europene, ca un aspect al procesului echitabil în materie penală. Aici constatăm că modul în care este redactat art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală nu-i permite părții apărării să-și ghideze conduita și să-și pregătească apărarea în mod efectiv și practic. Or, din prevederile art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală nu este clar că se interzice disjungerea unei cauze privitoare la participanții la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii.

În consecință, sesizarea urmează a fi declarată admisibilă. Aici nu este o problemă de aplicare și interpretare a legii, ci una de constituționalitate, care urmează a fi examinată de către Curtea Constituțională.

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

După ce am stabilit sfera de incidență a mai multor drepturi garantate de Constituție, în cele ce urmează vom pleda pentru o analiză în fond.

Din punct de vedere metodologic, pledăm pentru efectuarea, mai întâi de toate, a testului de legalitate.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat un sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Așa cum prevede articolul 54 alin.(2) din Constituție, „exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor **prevăzute de lege**”. Sintagma „prevăzută de lege” presupune ca legea să îndeplinească anumite condiții de calitate. În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). În special, accesibilitatea legii presupune publicarea ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în condițiile articolului 76 din Constituție, astfel încât să poată fi cunoscută de persoanele la care se referă. Așadar, cu privire la respectarea condiției accesibilității, Curtea menționează că publicul are acces la Codul de procedură penală, acesta fiind publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104-110 din 7 iunie 2003, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 248-251 din 5 noiembrie 2013. Prin urmare, condiția accesibilității este respectată.

La rândul ei, condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia* [nr. 2], 14 ianuarie 2020, § 570).

În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; Decizia Curții Constituționale nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25).

Totodată, Curtea reiterează că o normă corespunde exigenței previzibilității atunci când oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (a se vedea cazul *Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 143).

Raportând cele menționate *supra* la pretinsa problemă de neconstituționalitate pusă în prezenta sesizare, reținem că art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește că „*Disjungerea unei cauze privitoare la participanții la una sau la mai multe infracțiuni se admite în cazul în care împrejurările cauzei o cer și această disjungere nu se va răsfrânge negativ asupra efectuării depline și obiective a urmăririi penale și cercetării judecătorești.*”

Testul de lege contestat păstrează tăcerea referitor la disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat.

Atât justițiabilul, cât și subiecții (cu bun-simț) dotați cu competența aplicării legii nu pot prevedea dacă este posibilă disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat. Justițiabilii neavând posibilitatea de a-și adapta conduita și a-și apăra drepturile procesuale. Chiar apelând la consultanța de specialitate, o asemenea persoană nu ar putea determina, fără echivoc, dacă este posibilă disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat.

Acest lucru creează o incertitudine și o insecuritate juridică și nu oferă o protecție împotriva ingerințelor arbitrare. Corelativ, această incertitudine și insecuritate juridică este de natură să afecteze mai multe drepturi fundamentale ale persoanei, spre exemplu, a drepturilor garantate de art. 20 și 26 din Constituție (și a altor drepturi specificate în compartimentul precedent).

Totodată, dacă am admite că art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală îndeplinește standardul calității legii (standard conturat în jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului), sub aspectul evidențiat, atunci solicităm Curții să efectueze testul scopului legitim.

Din articolul 54 alin.(2) din Constituție rezultă că ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele **scopuri legitime**: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Sub acest aspect, nu există nicio rațiune pentru a permite disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat. Dimpotrivă, disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat **poate obstrucția interesul justiției și principiul aflării adevărului în procesul penal**. Or, prin disjungerea cauzei penale în privința complicei într-o cauză separată (cauze absolut indivizibile), se provoacă o procedură inechitabilă în care apărarea nu dispune de aceleași mijloace juridice pentru a-și susține interesele procesuale, înlesnind prin aceasta **aparitia erorilor judiciare**. Aceste procedee abuzive încalcă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care obligă la asigurarea caracterului echitabil al procedurii penale (art.6 din Convenție), lăsând statelor o marjă considerabilă de apreciere în

ceea ce privește formalitățile procesuale, atât timp cât procesul în sine, ca întreg, asigură părților garanțiile procesuale prevăzute prin Convenție.

Așadar, nu constatăm vreun scop special care ar putea fi subsumat scopurilor legitime generale prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție, în vederea justificării opțiunii de a permite disjungerea cauzei penale în privința unui participant la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat. Această constatare scutește Curtea să treacă la următoarea etapă a testului de proporționalitate. Aici este aplicabilă, *mutatis mutandis*, Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 6 aprilie 2021.

Generalizând cele menționate *supra*, solicităm Curții Constituționale să constate că art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală este constituțional în măsura în care este interzisă disjungerea cauzei penale în privința unui participant (altul decât autorul/coautorul infracțiunii) la o pretinsă infracțiune în ipoteza în care autorul pretinsei infracțiuni nu a fost identificat.

Aici solicităm să se urmează aceeași abordare ca și în Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 23 din 5 august 2021.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- 1) Fotocopia rechizitoriului în cauza penală nr. 2021970637;
- 2) Fotocopia ordonanței de disjungere a cauzei penale din 06.12.2021;
- 3) Fotocopia ordonanței de punere sub învinuire din 22.12.2021;
- 4) Fotocopia cererii privind constatarea nulității actelor de procedură din 25.01.2022.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederi normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale sunt veridice.

Cu respect,
Lăpteanu Ion

Avocat Aurelia Bagrin

Î N C H E I E R E

23 martie 2022

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Instanța având în componența sa:

Președintele ședinței, judecător Petru Păun

Grefier Ana Cvasnei

Cu participarea:

Procurorul Irina Gheorghişteanu

Avocaților Bagrin Aurelia, Ian Dogotari

Inculpatului Lăpteanu Ion

examinând în ședință de judecată publică, cererea avocatului Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal, -

a c o n s t a t a t :

1. În procedura judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), Petru Păun, se află în examinare cauza penală de învinuirea lui **Lăpteanu Ion** în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), 326 alin. (1) din Codul Penal.
2. La 23.03.2022, în adresa instanței de judecată a parvenit cererea avocatului Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea a lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal.
3. Prin cererea indicată se solicită:
 - Dispunerea prin încheiere a ridicării excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea realizării controlului constituționalității art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, în măsura în care respectivele prevederi **nu interzic disjungerea unei cauze privitoare la participanții la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii;**
 - Suspendarea examinării cauzei penale în fond în privința lui Lăpteanu Ion până la soluționarea definitivă de către Curtea Constituțională a sesizării privind controlul constituționalității art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, în măsura în care respectivele prevederi nu interzic disjungerea unei cauze privitoare la participanții la pretinsa comitere a unei infracțiuni în ipoteza în care nu a fost identificat autorul/autorii infracțiunii.
4. În ședința de judecată **avocații Bagrin Aurelia, Ian Dogotari și inculpatul Lăpteanu Ion**, au susținut cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe motivele de fapt și de drept invocate în aceasta. Totodată ultimii au renunțat la solicitarea privind suspendarea examinării cauzei penale în fond până la pronunțarea Curții Constituționale.
5. În ședința de judecată **procurorul Procuraturii Anticorupție - Irina Gheorghişteanu**, a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, or, în speță nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 7 alin. (3/1) din CPP.
6. *Astfel, audiind participanții la proces și examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate instanța de judecată va admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate din circumstanțele expuse mai jos.*

7. În conformitate cu art. 2 alin. (3) din CPP, constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.
8. Conform prevederilor art. 7 alin. (3/1) din Codul de procedură penală, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
9. Conform prevederilor art. 7 alin. (3/2) din Codul de procedură penală, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.
10. Conform prevederilor art. 7 alin. (3/3) din Codul de procedură penală, dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile indicate la alin. (3¹), instanța de judecată refuză, prin încheiere, ridicarea excepției de neconstituționalitate. Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.
11. În conținutul art. 7 alin. (6) din Codul de procedură penală, se indică că hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.
12. Instanța de judecată reține că la pct. 72 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova este menționat că pornind de la faptul că norma sesizată prin intermediul instituției excepției de neconstituționalitate este supusă controlului de constituționalitate aplicativ la un caz concret dedus instanței de judecată, procedura rezolvării excepției de neconstituționalitate constituie un control concret de constituționalitate.
13. La pct. 74 din aceeași hotărîre este menționat că procedura de soluționare a excepției de neconstituționalitate presupune parcurgerea a două etape distincte: (1) etapa judiciară, premergătoare, ce constă în invocarea excepției de neconstituționalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanțe judecătorești și pronunțarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curții Constituționale.
14. Potrivit pct. 76 din aceeași hotărîre este menționat că în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.
15. Pct. 81 din hotărîrea menționată stabilește că potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.
16. La pct. 82 și 83 din hotărîrea enunțată este menționat că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) *obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;* (2) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;* (3) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;* (4) *nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*
17. Curtea a mai reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.

18. Luând în calcul cele menționate anterior, deoarece norma stabilită de art. 279/1 alin. (2) din CPP, este parte a unei legi organice, intră în categoria actelor stabilite de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție (întrunit pct. 1 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016), în condițiile în care excepția de neconstituționalitate a normei respective este invocată de avocat în interesele inculpatului (întrunit pct. 2 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016), deoarece art. 279/1 alin. (2) din CPP, urmează a fi aplicat la faza de examinare a cauzei (întrunit pct. 3 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016), în situația în care nu a fost identificată o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, instanța de judecată consideră necesar de a prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal.
19. Având în vedere circumstanțele descrise *supra*, instanța de judecată, ținând cont de faptul că obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția de neconstituționalitate fiind ridicată de părți în proces penal, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei penale, consideră necesar a sesiza Curtea Constituțională, pentru a examina excepția de neconstituționalitate a normelor sus enunțate.
20. Totodată, Curtea Constituțională nu s-a expus anterior, referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, respectiv instanța va prezenta Curții Constituționale sesizarea întocmită de avocatului Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea a lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal.
21. Reieșind din cele expuse și în conformitate cu prevederile art. 7, art. 342 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,-

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal.

Se ridică excepția de neconstituționalitate la sesizarea depusă de avocatul Bagrin Aurelia în interesele inculpatului Lăpteanu Ion, pentru verificarea constituționalității art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 279/1 alin. (2) din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Lăpteanu Ion Vasile, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (1) din Codul Penal.

Încheiere nu se supune niciunei căi de atac, decât o data cu fondul cauzei.

**Președintele ședinței,
judecătorul**

Petru PĂUN